Zastupljenost tema iz područja kliničke supervizije u sestrinstvu u u hrvatskim i svjetskim časopisima

Budrovac, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Medicine / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:152:472021

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Medicine Osijek

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Sveučilišni diplomski studij Sestrinstvo

Ana Budrovac

ZASTUPLJENOST TEMA IZ PODRUČJA KLINIČKE SUPERVIZIJE U SESTRINSTVU U HRVATSKIM I SVJETSKIM ČASOPISIMA

Diplomski rad

Osijek, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Sveučilišni diplomski studij Sestrinstvo

Ana Budrovac

ZASTUPLJENOST TEMA IZ PODRUČJA KLINIČKE SUPERVIZIJE U SESTRINSTVU U HRVATSKIM I SVJETSKIM ČASOPISIMA

Diplomski rad

Osijek, 2017.

Rad je ostvaren na Medicinskom fakultetu u Osijeku, Sveučilišta J.J.Strossmayera.

Mentor rada: doc.dr.sc. Nada Prlić

Rad ima 34 lista, 10 tablica i 1 sliku.

ZAHVALA:

Veliko hvala mojim roditeljima što su mi omogućili školovanje.

Hvala na podršci, braći Dini i Matiji i mojoj ljubavi, Mateju.

Hvala razrednici Vesni Kasač i profesorici Ljiljani Pavičić.

Od srca hvala mentorici Nadi Prlić na nesebičnom prenošenju znanja prilikom pisanja ovoga rada i školovanja.

Sadržaj:

1. UVOD 1
1.1. Definicija kliničke supervizije 1
1.2. Obilježja kliničke supervizije 3
1.3. Modeli kliničke supervizije 4
1.4. Kompetencije i obuka kliničkih supervizora 5
1.5. Poteškoće u implementaciji kliničke supervizije 6
1.6. Koristi kliničke supervizije 6
1.7. Medline 7
1.8. EBSCO 7
1.9. Hrčak 8
1.10. Medicinski online rječnik MeSH 8
1.11. PubMed Central 8
1.12. PERO 8
2. HIPOTEZA 9
3. CILJ 10
4. METODE 11
4.1. Ustroj studije 11
4.2. Materijal 11
4.3. Metode 11
4.4. Statističke metode 16
4.5. Etička načela 16
5. REZULTATI 17
6. RASPRAVA 24

7. ZAKLJUČAK 25
8. SAŽETAK 26
9. SUMMARY 27
10. LITERATURA 28
11. ŽIVOTOPIS 33
12. PRILOZI 34

1. UVOD

1.1. Definicija kliničke supervizije

Riječ supervizija definira se kao kontrola i nadgledanje poslova, izvedbi, radnji; nadziranje, nadzor (1). Upravo stoga, mnoge medicinske sestre imaju krivu predodžbu što je klinička supervizija (KS). Smith naglašava kako se ne radi o kontroli, već o osnaživanju, a Sabrage napominje kako se ona u literaturi opisuje kao 'vrijeme za mene' (2). U skladu s time je i Fowlerova izjava kako medicinske sestre s vremena na vrijeme trebaju svoje potrebe staviti prije svega (3). Takav pristup daje potpuno drukčiji smisao njenom značenju.

Nekoliko autora navodi kako podrijetlo KS datira iz 1920-tih, te da se ona razvila iz psihoanalitičke terapije (4,5). Isti autori navode da se u sestrinskoj literaturi pojavila 1970-tih (5), a sam koncept gdje iskusnije medicinske sestre vode one manje iskusne u njihovom kliničkom radu je prihvaćen još za vrijeme Florence Nightingale (6).

Najranije definicije KS imaju psihodinamičko podrijetlo (7). To se može uočiti u definiciji Hessa – KS je suštinski međuljudski odnos između supervizora i supervizanta, u nastojanju da supervizant bude učinkovitiji u pomaganju drugima (8). Isto tako i u definiciji Loganbilla – intenzivan, međuljudski (jedan na jedan) odnos, u kojem je jedna osoba određena olakšati razvoj terapeutskih kompetencija druge osobe (9).

Promjenjivost u poimanju KS pokazuje promjene u definiranju KS istoga autora. Naime, Butterworth je 1988. godine KS definirao kao „omogućujući odnos između medicinskih sestara po čemu je jedna medicinska sestra odgovorna pomoći drugoj iskoristiti sve njene sposobnosti“ (10), a 1992. godine KS definira kao „izmjena između profesionalaca kako bi omogućili razvoj profesionalnih vještina“ (11).

Odjel je za zdravlje u Engleskoj i Walesu (Department of Health for England and Wales Midwifery and Health Visiting) 1993. godine definirao KS kao formalni proces profesionalne podrške i podučavanja, omogućujući praktičarima razviti znanja i kompetencije, preuzeti odgovornost za vlastite postupke i povećati korisnikovu zaštitu i sigurnost prilikom skrbi u kompleksnim situacijama. Središnji je proces podučavanja, napredovanja i područja djelovanja i trebala bi biti sredstvo samoprocjene (12). I upravo je od tada KS postala dio formalne terminologije sestrinstva u Velikoj Britaniji (13).

Vijeće za sestrinstvo i primaljstvo (Nursing and Midwifery Council) je u Velikoj Britaniji 2006. godine opisalo kako KS omogućuje registriranim medicinskim sestrama primati profesionalnu superviziju u sklopu radnog mjesta od strane vještog supervizora. Omogućuje mu razviti vještine i znanja i pomaže im unaprijediti skrb za bolesnike/klijente (14).

Unatoč gore navedenim i brojnim drugim definicijama KS, različiti autori navode kako je ona ipak nejasno definirana (15,16).

Iako su Butterworth i suradnici (2008) opisali KS kao prepoznatu i općeprihvaćenu u sestrinstvu (17), Wright navodi kako je jasno da to nije istina (18). Možda upravo to potvrđuje Hendreyevu konstataciju – KS je pojam koji je ambivalentan (19).

Sukladno različitom definiranju KS, postoje i različita očekivanja od iste. Naprimjer, jedni autori navode kako KS treba pružiti potporu i edukaciju medicinskim sestrama (20), drugi govore o osiguranju sigurnosti osoblja i pacijenata (21), poboljšanju pacijentovog zadovoljstva ishodima (16), poboljšanju profesionalne komunikacije (16,22), smanjenju izgaranja i stresa (23,24,25), provođenje formalne potpore i olakšavanje refleksivne prakse (26,27,28).

Butterworth i suradnici obrazlažu da definicije imaju različito značenje u različitim zemljama zbog socio-kulturnog utjecaja (29). Također, Fowler navodi kako se KS provodi na različite načine, ali bi se i trebala provoditi na različite načine! Upravo zbog različitih okruženja u kojima medicinske sestre rade i zbog različitih grupa pacijenata (13). Osim tih, Fowler navodi i druge činitelje, poput kulture i organizacije odjela, omjera broja zaposlenih, potreba zaposlenih i menadžmenta (30). Ali unatoč svim različitostima, svi oni imaju zajednička načela (formativni, normativni i restorativni proces) (13).

Vrlo se često u literaturi KS spominje u kontekstu edukacije medicinskih sestara, odnosno ona se primjenjuje na fakultetima prilikom obrazovanja studenata. Potreba za podrškom studenata tijekom prakse javila se u literaturi još 1988. Uočene su njezine koristi, kao naprimjer veće samopouzdanje studenata, poboljšanje u učenju, sprječavanje osjećaja depersonalizacije i izgaranja (31). U skaldu s navedenim, supervizirani studenti pozitivno opisuju superviziju, opisuju ju kao priliku da podijele svoja iskustva iz kliničke prakse, osobito kada se nađu u neetičnim situacijama (32). Wright navodi da je o KS u kontekstu mentoriranja studenata osobito pisao Butterworth (18).

1.2. Obilježja kliničke supervizije

Neke su od karakteristika KS duljina trajanja sastanka, učestalost sastanaka, izbor supervizora, održavanje sastanaka u sklopu ili izvan radnog mjesta.

Što se tiče duljine trajanja sastanka, u istraživanju u kojemu je sudjelovalo 1027 ispitanika iz 8 centara u Engleskoj i Škotskoj, uočeno je da je kod bolničkih sestara došlo do najvećeg povećanja bodovanja KS kada se duljina trajanja sastanka produžila na 40-60minuta, a za sestre u primarnoj skrbi na više od jedan sat (7).

Fowler navodi da treba izdvojiti najmanje 1 sat kvalitetnog vremena mjesečno. Idealno bi bilo kada bi to vrijeme bilo dio radnog vremena, dio ugovora. Ali najčešće to nije slučaj, stoga savjetuje da medicinske sestre odvoje sat vremena jer na taj način ulažu u svoju budućnost (3).

Za bolničke je sestre, uočeno smanjenje bodovanja učinkovitosti KS kod izostanka KS više od tri mjeseca. Kod medicinskih sestara u primarnoj zdravstvenoj skrbi došlo je do smanjenja napredovanja vještina i mišljenja o važnosti KS ako su se sastanci održavali manje od jednom mjesečno. Supervizanti koji su prisustvovali sastancima jednom mjesečno ili dva puta mjesečno bolje su evaluirali KS (7).

U istraživanju od 799 ispitanika, KS su najbolje ocijenili ispitanici koji su prisustvovali KS svaki drugi tjedan po 45 minuta, u jedan na jedan sesijama koje se nisu održavale na njihovom radnom mjestu (23).

Također se raspravlja treba li supervizantima dopustiti da sami odaberu supervizora ili im ga dodijeliti. Rezultati se istraživanja u osam centara u Engleskoj i Škotskoj pokazali da su supervizanti koji su sami odabrali supervizora imali bolju kvalitetu supervizijskog odnosa. Također su lakše pronalazili vrijeme za sastanke (7).

Isto istraživanje pokazuje da se ostvaruje bolja veza između supervizanta i supervizora ukoliko je sastanak izvan radnog mjesta. Također, supervizanti koji su prisustvovali grupnim sastancima procijenili su da im je dana veća podrška za razliku od onih koji su prisustvovali jedan na jedan sastancima. Vjerojatno zato jer svoje prijedloge daju i ostali članovi grupe, a ne samo supervizor (7).

1.3. Modeli kliničke supervizije

Najuobičajniji je model jedan na jedan KS (one-to-one). Obično se radi o tome da iskusnija medicinska sestra supervizira manje iskusnu. U slučaju da je medicinska sestra jako iskusna u svome području, može ju supervizirati medicinska sestra istoga statusa (peer supervision), sličnog iskustva. U tom slučaju one jedna drugu superviziraju. Druga je opcija da joj supervizor bude osoba koja nije medicinska sestra (33).

Grupna KS može biti peer, tim i multidisciplinarna. Peer grupna supervizija sastoji se od najviše 8 osoba, svi su istog stupnja obrazovanja i iskustva. Ne moraju nužno raditi na istome odjelu, ali trebaju biti slične specijalizacije (opredjeljenosti). Nema očitog supervizora, ali grupa se može dogovoriti i izabrati nekoga da ih vodi, takve izbore mogu činiti svakih šest mjeseci. Nedostatak je u tome što zbog nedostatka vođe mogu izgubiti smjer. Tim grupnu superviziju pohađaju sestre s istoga odjela (radnog mjesta), imaju svoga vođu. Bitno je ostati fokusiran na principe supervizije, a ne samo na posao na odjelu. Problem može biti i hijerarhijska struktura između osoba. Multidisciplinarna grupna supervizija događa se između osoba s različitih odjela, koje surađuju (33).

Winstanley i White spominju tri vrste modela KS (7). Prvi je model razvojni i podržavajući model. Sljedeći je model integrativni pristup. Treći, ujedno i najpoznatiji je proctorov tri-funkcijski interakcijski model koji se sastoji od tri komponente: formativne, normativne i restorativne. Formativna se odnosi na usvajanje novih znanja i vještina, normativna omogućava provođenje skrbi u skladu sa standardima prakse, a restorativna omogućava upravljati emocionalnim stresom tijekom provođenja skrbi (7). Upravo je taj model postao najkorišteniji (34).

Istraživanje je u Škotskoj pokazalo da 75 (44%) ispitanika koristi neke od modela kliničke supervizije. Najkorišteniji je model bio kognitivno terapijski i kombinacija različitih modela. Također se navodi Proctorov model, Heronova šest kategorijska analiza intervencija, prema praksi usmjerena supervizija, problem – usmjereni model, Aktinsov i Murphyijev model refleksije, Gibbsonov model refleksije i Johnov model refleksije (35).

Fowler naglašava kako jedan model KS ne može odgovarati svim područjima kliničke prakse, drukčijim stupnjevima i iskustvima osoblja. Isto se tako u jednoj te istoj bolnici mogu primjenjivati različiti modeli, a jedna medicinska sestra tijekom svoga radnog staža može izmjenjivati modele (33).

Iz navedenoga možemo zaključiti da postoji mnogo modela KS, stoga različiti autori navode da postoji određena prezasićenost njima, ali kako je samo nekoliko njih dobro definirano (15,36,37).

1.4. Kompetencije i obuka kliničkih supervizora

Faugier navodi kako je uloga supervizora olakšati rast i osigurati osnovnu podršku za postizanje kliničke izvrsnosti (38). Sukladno tome, supervizor treba imati određene kompetencije. Autori navode različite potrebne karakteristike dobrog supervizora. Tako naprimjer prema Proctoru supervizor treba biti entuzijastičan, posjedovati znanja i vještine koje će mu omogućiti reflektirati se na iskustva iz prakse, treba imati vještine postizanja dogovora te poznavati različite modele KS (39). Power govori i o potrebnom razumijevanju načela učenja odraslih i poznavanja edukacijskih teorija te navodi kako supervizor treba biti klinički kompetentan u području gdje radi supervizant (40). Bond i Holland još naglašavaju da su potrebne emocionalne kompetencije, emocionalne vještine, emocionalna pismenost, da supervizor treba biti samosvjestan (41). Cutcliffe i suradnici su pregledom literature uočili različita navođenja potrebnih kompetencija. Te su kompetencije (znanja, vrijednosti i vještine) naveli u 'dodatku' (42).

Iz navedenoga možemo uočiti kako se govori o vrlo širokoj lepezi potrebnih kompetencija. Posljedično se tome javlja potreba za obrazovanjem kliničkih supervizora. Nažalost, Cutcliffe i suradnici pregledom literature, nisu pronašli očigledni konsenzus o potrebnoj adekvatnoj pripremi za kliničke supervizore (ili supervizante) (42). Neki autori navode da priprema za kliničkog supervizora uopće nije potrebna (43), a s druge strane, neki govore kako je potrebna poslijediplomska razina studija (44).

Praksa pokazuje da se u većini zdravstvenih organizacija u Velikoj Britaniji ne provodi formalna obuka ili trening za kliničke supervizore (44).

1.5. Poteškoće u implementaciji kliničke supervizije

Iako su principi KS jednostavni, njezina implementacija je teža. Zahtijeva vrijeme, obvezu, otvorenost za samorefleksiju, prihvaćanje slabosti za napredovanje i rast (3). Razni autori navode nedostatak vremena kao prijepor u implementaciji KS (45,46,47,48,49).

Fowler je uočio kako svaki odjel ima svoje određene poteškoće, ali primijetio je da je nedostatak vremena jedina poteškoća koja je svima zajednička. Navodi da osobe imaju krivi pristup prema vremenu, naime većina 'pronalazi' vrijeme za KS, a trebalo bi 'stvoriti' vrijeme za nju. Ako menadžeri i osoblje KS smatraju luksuzom i nečim posebnim za medicinske sestre onda takav odjel neće nikada moći naći vrijeme za KS. Treba razmišljati na način da se KS platila i da je osigurana. Na nju treba gledati kao na sasvim uobičajenu stvar, poput, naprimjer godišnjeg odmora. A na koji način stvoriti vrijeme, ovisi o potrebama osoblja i sredstvima (50).

Vrlo se često KS napusti kada se zahtjevi na radnom mjestu povećaju, a sredstva smanje, a upravo je to vrijeme kada je ona najpotrebnija (51).

Neki autori navode da se radi o kulturi koja je otporna na promjene, kulturi koja ne prihvaća promjene (52,28). Osim toga, same medicinske sestre navode kako nisu vrijedne KS (53). Zatim, neka istraživanja pokazuju kako su stavovi medicinskih sestara prema KS neodlučni (54,48). Prepreka u njenoj implementaciji može biti i to što neki KS interpretiraju kao 'ne pravi' posao (48,55). Na listi se mogućih prijepora nalaze i financije (34).

Buus i Gonge kao glavnu barijeru navode neusuglašenost u definiranju KS (15). Isto se tako navodi nedostatak smjernica i podrške vlade i vodećih tijela za sestrinstvo (56). Kao moguće buduće barijere, Cutcliffe i Fowler navode nedostatak kompetencija među supervizorima i nedostatak edukacije i pripreme među supervizantima (44).

1.6. Koristi kliničke supervizije

Neke su od koristi KS: zadržavanje zaposlenih, poboljšanje motivacije i predanosti organizaciji, održavanje kliničkih vještina i kvalitetne prakse, poboljšanje komunikacije između zaposlenih, povećanje zadovoljstva poslom, samokritičnost, identifikacija jakih strana, identifikacija prilika za učenje zbog budućeg unapređenja sestrinstva, prevencija

izgaranja (57). Zatim, medicinske sestre koje su primale efikasnu KS bile su zadovoljnije poslom i sobom, bile su motiviranije i odanije organizaciji (58). Uočeno je da grupna supervizija ima benefite u smanjenju stresa, smanjenju emocionalne iscrpljenosti i sprečavanju izgaranja (59).

Bez obzira na mnogo dokaza, postoji vrlo niska snaga dokaza o učinkovitosti KS (60). Oni koji su istraživali učinkovitost KS, često spominju metodološka ograničenja, zbog kojih ne mogu u potpunosti zaključiti da je ona učinkovita (54,17,60). Također većina je istraživanja kvalitativna i temelji se na malim uzorcima (61).

Često primjenjivan upitnik u KS je MCSS skala (Manchester Clinical Supervision Scale). Sastoji se od 26 tvrdnji (skraćena verzija) (62), raspoređenih u sedam subskala, koje su povezane s Proctorovim modelom KS. Subskale su: povjerenje, podrška, unapređenje vještina, važnost KS, pronalazak vremena, osobni ishodi, refleksija (63). Njegova je svrha mjeriti kvalitetu i učinkovitost KS (63).

1.7. Medline

Medline je najznačajnija medicinska bibliografska baza podataka. Proizvodi ju Nacionalna medicinska knjižnica (National Library of Medicine – NML) u SAD-u. Besplatan je pristup Medlineu osiguran preko PubMed-a, ali pristup osiguravaju i neke komercijalne tvrtke kao što je tvrtka Wolters Kluwer (64) putem platforme OvidSP (65). Za potrebe je hrvatske akademske i istraživačke zajednice pristup OvidSP-u osiguran preko CARNeta, odnosno Centra za online baze podataka (66).

1.8. EBSCO

EBSCOhost je platforma preko koje su dostupne sve EBSCO baze podataka. Obuhvaćaju niz bibliografskih baza, kao i brojne baze s cjelovitim tekstom radova iz prirodnih, tehničkih, društvenih, humanističkih i biotehničkih znanosti, biomedicine i zdravstva. Preko EBSCO sučelja dostupne su razne baze podataka, a za ovo su se istraživanje pretraživale CINAHL with Full Text, Health Source – Consumer Edition i Health Source: Nursing/Academic Edition (67).

1.9. Hrčak

Hrčak je centralni portal koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoreni pristup svojim radovima (68).

1.10. Medicinski online rječnik MeSH

MeSH je kontrolirani rječnik Nacionalne medicinske knjižnice. Koristi se u postupku indeksiranja članaka za Medline i druge baze podataka NML-a (69).

'Organizacija i administracija' se u MeSH tezaurusu definira kao planiranje i upravljanje programima, uslugama i resursima (70).

'Nursing, Supervisory' se u MeSH tezaurusu definira kao upravljanje uslugama skrbi za jedan ili više kliničkih odjela (71).

1.11. PubMed Central

PubMed Central je besplatna arhiva koja sadrži cjelovite tekstove časopisa iz biomedicinskih i prirodnih znanosti. Proizvodi ju Nacionalni institut zdravlja i Nacionalna medicinska knjižnica u SAD-u (72).

1.12. PERO

Pretraživač elektroničkih izvora online (PERO) sadrži elektroničke časopise s cjelovitim tekstom koji su dostupni hrvatskoj akademskoj zajednici (73).

2. HIPOTEZA

Teme iz kliničke supervizije u sestrinstvu nisu zastupljene u hrvatskim časopisima.

Teme iz kliničke supervizije u sestrinstvu su zastupljene u svjetskim časopisima.

3. CILJ

Cilj je rada ispitati zastupljenost tema iz kliničke supervizije u sestrinstvu u hrvatskim i svjetskim časopisima.

- ispitati zastupljenost časopisa, u bazama podataka Medline, EBSCO i Hrčak u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu
- ispitati u kojim se zemljama izdaju časopisi u kojima su objavljeni radovi o kliničkoj supervijziji u sestrinstvu
- ispitati koliko je članaka s cjelovitim tekstom iz kliničke supervizije u sestrinstvu dostupno hrvatskoj akademskoj zajednici putem Akademskoga i Biomedicinskoga konzorcija
- ispitati postoji li razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije u sestrinstvu u RH, Velikoj Britaniji, SAD-u i Australiji
- ispitati postoji li razlika u broju cjelovitih tekstova iz kliničke supervizije u sestrinstvu prema vrsti rada.

4. METODE

4.1. Ustroj studije

Provedeno je retrospektivno predmetno pretraživanje (74).

4.2. Materijal

U istraživanju je korišteno 54 sestrinska časopisa koji su zastupljeni u elektroničkim bazama (Medline i EBSCO). Korišteno je 167 članaka koji su objavljeni u periodu od 2011. do 2015. godine.

4.3. Metode

Primjenjeno je retrospektivno predmetno pretraživanje biomedicinske literature o kliničkoj superviziji u sestrinstvu, zastupljene u bibliografskoj bazi podataka Medline preko sučelja OvidSP tvrtke Wolters Kluwer, bazi podataka EBSCO (CINAHL with Full Text, Health Source – Consumer Edition, Health Source: Nursing/Academic Edition) i centralnom portalu Hrčak.

Pretraživanjem je bilo obuhvaćeno vremensko razdoblje od 2011. do 2015. godine.

Pretraživanje se provelo pomoću ključnih riječi iz medicinskog online rječnika MeSH.

U tablici 1 prikazana je MeSH hijerarhijska struktura stabla pojma 'Organization and Administration'.

Tablica 1. MeSH hijerarhijska struktura pojma 'Organization and Administration'

Health Services Administration
Intersectoral Collaboration
Organization and Administration
Patient Care Management
Quality of Health Care

U tablici 2 prikazana je MeSH hijerarhijska struktura stabla pojma 'Nursing, Supervisory'.

Tablica 2. MeSH hijerarhijska struktura pojma 'Nursing, Supervisory'

Health Services Administration
Organization and Administration
Professional Practice
Nursing
Nursing, Private Duty
Nursing, Supervisory
Office Nursing
Telenursing
Travel Nursing

Za pretraživanje se baze podataka Medline koristila predmetna odrednica 'organizacija i administracija'/'Organization and Administration' te predmetna odrednica 'sestrinstvo, supervizija'/'Nursing, supervisory'. Unutar predmetne odrednice 'organizacija i administracija' pretraživanje se ograničilo na pododrednicu 'standardi'/'Standards', i istraživanje se ograničilo na sestrinske časopise/nursing journals. Unutar predmetne odrednice 'sestrinstvo, supervizija' pretraživanje se ograničilo na pododrednice 'standardi'/'Standards', 'organizacija i administracija'/'Organization and Administration', 'statistika i numerički podaci'/'Statistics & Numerical Data'.

Za pretraživanje baze podataka EBSCO koristio se naslov/Title 'klinička supervizija'/'clinical supervision', koji se povezao Boolovim operatorom 'and' s predmetnim pojmom 'sestrinstvo'/'nursing'.

Pretraživanje se baze podataka Hrčak se ograničilo na područje 'Biomedicina i zdravstvo'. Koristila se ključna riječ 'supervizija'.

Dobiveni su se rezultati ograničili na sestrinske časopise.

Iz istraživanja su isključeni sestrinski časopisi kojima nije bio omogućen pristup svim ili samo nekim volumenima te časopisi koji se izdaju kao tjedne novine.

Iz dobivenih se časopisa uzimao ukupan broj objavljenih radova u zadanom razdoblju te broj radova iz kliničke supervizije u sestrinstvu.

Dobiveni su se članci iz kliničke supervizije u sestrinstvu koristili za daljnu analizu i utvrđivanje dostupnosti članaka u cjelovitom tekstu putem digitalnog arhiva PubMed Central te pretraživača elektroničkih izvora online (PERO).

U bazi podataka Medline, korištenjem ključne riječi 'Organization and Administration' dobiveno je 5 članaka (niti jedan nije bio dostupan u cjelovitom obliku) u 4 različita časopisa. Iz daljnjeg je istraživanja isključen časopis 'Nursing Standard' te su dobivena sveukupno 3 članka (Slika 1).

U istoj bazi podataka, ali pod ključnom riječi 'Nursing, Supervisory' dobiveno je 208 članaka (26 u cjelovitom obliku) u 65 časopisa. Iz istraživanja je isključeno 13 nesestrinskih časopisa što dovodi do 192 članka, zatim je isključeno 10 sestrinskih časopisa što dovodi do 133 članka (22 cjelovita) u 42 časopisa (Slika 1).

U bazi podataka Medline korištenjem ključnih riječi 'Organization and Administration' i 'Nursing, Supervisory' dva se časopisa pojavljuju i u jednom i u drugom rezultatu, te je konačni rezultat u bazi podataka Medline 135 članaka (od kojih 22 u cjelovitom obliku) u 43 časopisa (Slika 1).

Pretraživanjem baze podataka EBSCO dobiven je uzorak od 67 članaka (od kojih 27 u cjelovitom obliku) u 34 časopisa. Iz istraživanja je isključeno 3 nesestrinska časopisa, što dovodi do uzorka od 64 članka. Iz istraživanja je isključeno 9 sestrinskih časopisa, te je konačni rezultat za bazu podataka EBSCO 40 članaka (od kojih 7 u cjelovitom obliku) u 22 časopisa (Slika 1).

U bazi podataka Hrčak početni je rezultat bio 3 članka u 1 časopisu. Budući taj časopis nije sestrinski, u istraživanje nije uključen niti jedan članak iz ove baze podataka (Slika 1).

Jedanaest časopisa i sedam članaka se pojavljuju i u bazi podataka Medline i u bazi podataka EBSCO, što dovodi do konačnog uzorka od 168 članaka (od kojih 29 u cjelovitom obliku) i 54 časopisa (Slika 1).

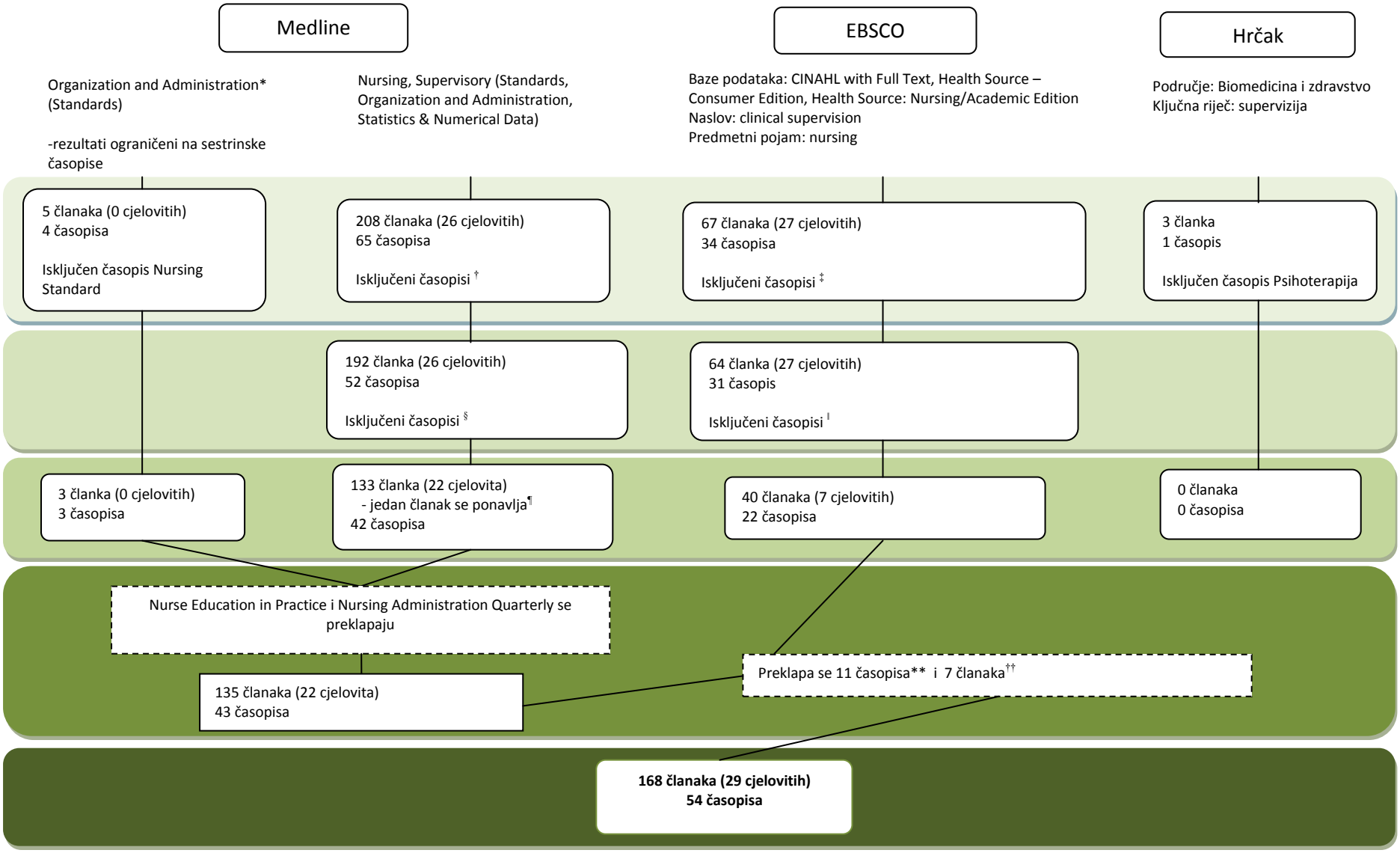

Slika 1. Tijek istraživanja

*	U tražilicu upisati pojam „supervision“ te nastaviti pretraživati pod predmetnom odrednicom Organization & Administration
†	Global Health Action; Global Journal of Health Science; Palliative Medicine; Studies in Health Technology and Informatics; Health Service Journal; Advances in Health Care Management; Advances in Neonatal Care; Giornale Italiano di Medicina del Lavoro ed Ergonomia; Journal of the Medical Association of Thailand; Critical and Resuscitation; Journal of Intellectual and Developmental Disability; International Journal of Evidence-Based Health Care; Journal of Occupational Rehabilitation
‡	Journal of Intelectual Disabilities and Offending Behaviour; Scandinavian Journal of Caring Sciences; Research on Social Work Practice
§	Nursing Standard; Australian Nursing & Midwifery Journal; Mental Health Nursing; British Journal of Nursing; American Journal of Nursing; Insight; Nursing Times; Nursing New Zealand (Wellington); Tar Heel Nurse; RCM Midwives
‖	JARNA; Nursing Standard; Mental Health Nursing; Community Practitioner; Nosileftiki; British Journal of Nursing; Communicating Nursing Research; Practice Nurse; Australian Nursing & Midwifery Journal
¶	Miller A, Buerhaus PI. The changing nature of ICU charge nurses' decision making: from supervision of care delivery to unit resource management. Joint Commission Journal on Quality & Patient Safety. 2013;39:38-47.
**	Perspectives in Psychiatric Care; Nursing & Health Sciences; Journal of Advanced Nursing; Nurse Education Today; Nurse Education in Practice; Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing; Journal of Clinical Nursing; Journal of Nursing Management; Issues in Mental Health Nursing; Australian Critical Care; International Journal of Mental Health Nursing
††	Gonge H, Buus N. Model for investigating the benefits of clinical supervision in psychiatric nursing: A survey study. International Journal of Mental Health Nursing. 2011;20:102-11. Cross WM, Moore AG, Sampson T, Kitch C, Ockerby C. Implementing clinical supervision for ICU Outreach Nurses: A case study of their journey. Australian Critical Care. 2012;25:263-70. Kenny A, Allenby A. Implementing clinical supervision for Australian rural nurses. Nurse Education in Practice. 2013;13:165-9. Koivu A, Hyrkas K, Saarinen PI. Who attends clinical supervison? The uptake of clinical supervision by hospital nurses. Journal of Nursing Management. 2011;19:69-79. Gonge H, Buus N. Is it possible to strengthen psychiatric nursing staff's clinical supervision? RTC of meta-supervision intervention. Journal of Advanced Nursing. 2015;71:909-21. Sharrock J, Javen L, McDonald S. Clinical supervision for transition to advanced practice. Perspectives in Psychiatric Care. 2013;49:118-25. Carver N, Clibbens N, Ashmore R, Sheldon J. Mental health pre-registration nursing students' experiences of group clinical supervision: a UK longitudinal qualitative study. Nurse Education in Practice. 2014;14:123-9.

4.4. Statističke metode

Podatci su prikazani apsolutnim i relativnim frekvencijama. Razlike kategorijskih varijabli testirane su χ^2 testom. Za analizu je trenda kroz vremenski period korišten Cochran – Armitage test za trend. Razina je značajnosti postavljena na $\alpha = 0.05$. Za statističku je analizu korišten statistički program MedCalc (inačica 14.12.0, MedCalc Software bvba).

4.5. Etička načela

Prije provedbe istraživanja dobivena je suglasnost etičkog povjerenstva Medicinskog fakulteta u Osijeku. (Klasa odobrenja je 602-04/17-08/12, broj 2158-61-07-17-62., travnja 2017.). Istraživanje je provedeno u skladu s etičkim načelima u istraživanjima.

5. REZULTATI

Nije pronađen niti jedan hrvatski časopis u kojemu je objavljen rad o kliničkoj superviziji u sestrinstvu, dok je u svjetskim časopisima zastupljeno njih 168. Najviše je članaka iz kliničke supervizije objavljeno u 2011. godini, njih 46, a 2014. ih je objavljeno 25, što je najmanje u razdoblju od 2011. do 2015. godine. Najveći je broj članaka iz kliničke supervizije, njih 19 objavljeno je u 2011. godini u časopisu Journal of Nursing Management. Upravo je u tom časopisu zastupljen i trend smanjenja broja objavljenih radova u periodu od 2011. do 2015. godine (Cochran – Armitage test p<0,0001) (Tablica 3a).

Tablica 3. Zastupljenost članaka o kliničkoj superviziji u sestrinstvu u svjetskim časopisima

Časopis	Ukupan broj objavljenih članaka (udio članaka iz kliničke supervizije)					
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	p*
BMC Nursing						
	24 (0)	28 (0)	29 (0)	50 (0)	85 (1)	0,34
Nordic Journal of Nursing Research & Clinical Studies /Vard i Norden						
	36 (0)	41 (0)	40 (2)	43 (0)	38 (0)	0,97
Perspectives in Psychiatric Care						
	32 (0)	30 (0)	35 (1)	35 (0)	35 (0)	0,96
Nursing & Health Sciences						
	76 (1)	71 (1)	75 (1)	73 (0)	71 (1)	0,74
International Journal of Nursing Studies						
	166 (1)	163 (0)	168 (0)	170 (0)	198 (1)	0,93
Journal of Advanced Nursing						
	253 (0)	256 (2)	266 (0)	267 (2)	253 (1)	0,53
Nurse Education Today						
	182 (0)	191 (1)	282 (3)	268 (0)	270 (2)	0,6
Nurse Education in Practice						
	105 (1)	114 (1)	170 (3)	120 (3)	93 (1)	0,56
Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing						
	136 (0)	111 (1)	122 (1)	113 (2)	96 (0)	0,58
Journal of Clinical Nursing						
	395 (1)	385 (2)	358 (0)	368 (1)	368 (0)	0,32
CONNECT: The World of Critical Care Nursing						
	25 (0)	26 (0)	17 (0)	20 (1)	19 (0)	0,41
British Journal of Midwifery						
	149 (0)	169 (0)	150 (0)	168 (1)	162 (0)	0,49
Journal of Nursing Education Scholarship						
	28 (0)	26 (1)	36 (0)	18 (0)	20 (0)	0,54
Contemporary Nurse: A Journal for the Australian Nursing Profession						
	88 (0)	84 (0)	84 (1)	73 (0)	49 (0)	0,86

* Cochran – Armitage test

Tablica 3a. Zastupljenost članaka o kliničkoj superviziji u sestrinstvu u svjetskim časopisima

Časopis	Ukupan broj objavljenih članaka (udio članaka iz kliničke supervizije)					
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	p*
Journal of Nursing Management						
	109 (19)	205 (3)	106 (0)	100 (0)	112 (4)	**<0,0001**
Australian Critical Care						
	102 (0)	80 (1)	79 (0)	97 (0)	90 (0)	0,49
International Journal of Mental Health Nursing						
	52 (2)	68 (0)	63 (3)	65 (0)	64 (0)	0,16
Journal of Nursing Measurement						
	14 (0)	17 (0)	34 (0)	43 (1)	46 (0)	0,74
Obzornik Zdravtsvene Nege						
	37 (1)	28 (0)	30 (0)	26 (0)	26 (0)	0,98
Klinisk Sygepleje						
	29 (0)	31 (1)	34 (0)	28 (0)	29 (0)	0,48
Assistenza Infermieristica e Ricerca:Air						
	25 (0)	34 (2)	28 (0)	30 (0)	27 (1)	1,00
Practising Midwife						
	99 (1)	118 (3)	113 (3)	110 (7)	114 (6)	0,05
Nursing Economics						
	42 (0)	48 (0)	39 (0)	34 (0)	46 (1)	0,16
Health Care Manager						
	43 (0)	37 (0)	41 (1)	38 (0)	47 (1)	0,35
JOGNN – Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing						
	100 (0)	100 (0)	92 (2)	89 (0)	98 (1)	0,39
Nursing Managment (Harrow)						
	171 (1)	148 (3)	74 (2)	176 (1)	111 (1)	0,82
Professioni Infermieristiche						
	23 (0)	27 (0)	26 (0)	27 (0)	28 (1)	0,17
Soins; La Revue de Reference Infirmiere						
	255 (0)	185 (0)	172 (0)	156 (1)	140 (0)	0,37
CIN: Computers, Informatics, Nursing						
	132 (0)	106 (0)	104 (0)	97 (1)	99 (0)	0,43
Women & Birth: Journal of the Australian College of Midwives						
	26 (0)	35 (0)	72 (0)	60 (1)	72 (0)	0,66
The Gerontologist						
	73 (0)	91 (0)	107 (0)	115 (1)	121 (0)	0,58
Worldviews on Evidence-Based Nursing						
	26 (2)	25 (0)	19 (1)	48 (1)	46 (0)	0,11
Queensland Nurse						
	53 (0)	53 (0)	59 (1)	63 (0)	45 (0)	0,99
Nursing Administration Quarterly						
	43 (3)	46 (0)	57 (2)	55 (0)	60 (1)	0,14

* Cochran – Armitage test

Tablica 3b. Zastupljenost članaka o kliničkoj superviziji u sestrinstvu u svjetskim časopisima

Časopis	Ukupan broj objavljenih članaka (udio članaka iz kliničke supervizije)					
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	p*
Journal of Nursing Administration						
	106 (1)	112 (3)	122 (3)	116 (0)	121 (1)	0,38
Nursing Forum						
	32 (1)	33 (0)	34 (3)	32 (0)	35 (0)	0,45
Canadian Nurse						
	209 (0)	206 (1)	205 (2)	203 (0)	167 (0)	0,76
Joint Commission Journal on Quality & Patient Safety						
	69 (0)	65 (0)	70 (1)	71 (0)	72 (0)	0,98
Journal of Nursing Care Quality						
	45 (0)	51 (0)	45 (2)	48 (0)	53 (0)	0,96
Midwifery						
	154 (0)	117 (0)	177 (1)	156 (0)	146 (0)	0,98
MCN, American Journal of Maternal Child Nursing						
	85 (0)	81 (1)	87 (0)	82 (0)	92 (0)	0,47
Krankenpflege – Soins Infirmiers						
	158 (0)	163 (1)	147 (0)	171 (0)	202 (0)	0,44
Online Journal of Issues in Nursing						
	28 (1)	26 (1)	24 (0)	22 (0)	24 (0)	0,16
Research in Nursing & Health						
	40 (0)	52 (1)	47 (0)	45 (0)	43 (0)	0,47
Nursing leadership (Toronto, Ont)						
	33 (2)	45 (0)	44 (0)	30 (0)	18 (0)	0,05
Issues in Mental Health Nursing						
	127 (1)	133 (0)	142 (1)	128 (0)	138 (0)	0,30
Public Health Nursing						
	64 (1)	63 (0)	62 (0)	62 (0)	75 (0)	0,15
Journal of Cardiovascular Nursing						
	74 (1)	60 (0)	72 (0)	82 (0)	84 (0)	0,14
Journal of Emergency Nursing						
	137 (1)	159 (0)	154 (0)	150 (0)	140 (0)	0,15
Journal of the American Medical Directors Association						
	107 (1)	183 (0)	200 (0)	150 (0)	213 (0)	0,10
AAOHN Journal						
	73 (1)	95 (0)	93 (0)	91 (0)	88 (0)	0,13
Interantional Nursing Review						
	92 (1)	103 (0)	81 (0)	74 (0)	74 (0)	0,19
Journal of the American Association of Nurse Practitioners						
	82 (0)	86 (0)	89 (0)	83 (0)	112 (1)	0,19
Mental Health Practice						
	220 (1)	206 (0)	185 (1)	177 (1)	186 (0)	0,78
Ukupno						
	5084 (46)	5216 (30)	5261 (41)	5216 (25)	5261 (26)	0,01

* Cochran – Armitage test

Najveći se broj sestrinskih časopisa u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu nalazi u bazi podataka Medline, njih 43, dok u bazi podataka Hrčak nije zastupljen niti jedan časopis (Tablica 4).

Tablica 4. Zastupljenost časopisa u bazama podataka Medline, EBSCO i Hrčak u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu

Baza podataka	Broj (%)	
	Ukupan broj časopisa	Časopisi u kojima su objavljeni radovi iz KS
Medline	1235 (100)	43 (3,5)
EBSCO	15337 (100)	22 (0,1)
Hrčak	437 (100)	0

Ukupan broj časopisa u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu je 54. Najveći se broj časopisa izdaje u SAD-u, 23 (42,5 %). U Sloveniji, Francuskoj, Švicarskoj i Danskoj publiciran je jedan časopis (Tablica 5).

Tablica 5. Pregled država u kojima se izdaju časopisi u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu

Država publiciranja časopisa	Broj (%) časopisa s radovima iz kliničke supervizije u sestrinstvu
SAD	23 (42,5)
Velika Britanija	19 (35,1)
Australija	4 (7,4)
Kanada	2 (3,7)
Italija	2 (3,7)
Slovenija	1 (1,9)
Francuska	1 (1,9)
Švicarska	1 (1,9)
Danska	1 (1,9)
Ukupno	54 (100)

Najveći je broj radova objavljen u Velikoj Britaniji, 105 (62,5 %), točnije u 2015. godini kada ih je objavljeno 19 (73,1 %) (Tablica 6).

Tablica 6. Pregled država u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu u razdoblju od 2011. do 2015. godine

Država publiciranja časopisa	Broj (%) članaka					Ukupno N (%)	p*
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.		
SAD	12 (26,1)	7 (23,4)	17 (41,4)	5 (20)	5 (19,2)	46 (27,4)	0,18
Velika Britanija	31 (67,4)	17 (56,7)	20 (48,8)	18 (72)	19 (73,1)	105 (62,5)	0,19
Australija	0	1 (3,3)	2 (4,9)	1 (4)	0	4 (2,4)	0,51
Kanada	2 (4,3)	1 (3,3)	2 (4,9)	0	0	5 (2,9)	0,67
Italija	0	2 (6,7)	0	0	2 (7,7)	4 (2,4)	0,09
Slovenija	1 (2,2)	0	0	0	0	1 (0,6)	0,62
Francuska	0	0	0	1 (4)	0	1 (0,6)	0,19
Švicarska	0	1 (3,3)	0	0	0	1 (0,6)	0,33
Danska	0	1 (3,3)	0	0	0	1 (0,6)	0,33
Ukupno	46 (100)	30 (100)	41 (100)	25 (100)	26 (100)	168 (100)	

*χ^2 test

Ukupno je 29 članaka u cjelovitom obliku iz kliničke supervizije u sestrinstvu dostupno hrvatskoj akademskoj zajednici putem Akademskoga i Biomedicinskoga konzorcija. OvidSP omogućuje pristup najvećem broju članaka, 18 (62,1 %), dok se preko samo sučelja PERO nije pronašao niti jedan članak u cjelovitom obliku (Tablica 7).

Tablica 7. Dostupnost članaka s cjelovitim tekstom iz kliničke supervizije u sestrinstvu

Pretraživač (sučelje)	Broj (%) radova u cjelovitom tekstu
Samo PERO	0
Samo PubMed Central	1 (3,5)
Samo OvidSP	18 (62,1)
EBSCOhost, PERO	7 (24,1)
OvidSP, PERO	3 (10,3)
Ukupno	29 (100)

Najveći je broj članaka u cjelovitom obliku dostupan u 2013. godini, njih 12, dok su u 2015. godini dostupna 3 (Tablica 8).

Tablica 8. Dostupnost članaka s cjelovitim tekstom iz kliničke supervizije u sestrinstvu prema godini objavljivanja

Pretraživač (sučelje)	Broj (%) članaka					Ukupno N(%)	p*
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.		
Samo PubMed Central	0	0	0	1 (25)	0	1 (3,4)	0,17
Samo OvidSP	5 (100)	5 (100)	6 (50)	1 (25)	1 (33,3)	18 (62,1)	0,04
EBSCOhost, PERO	0	0	4 (33,3)	2 (50)	1 (33,3)	7 (24,1)	0,25
OvidSP, PERO	0	0	2 (16,7)	0	1 (33,3)	3 (10,4)	0,43
Ukupno	5 (100)	5 (100)	12 (100)	4 (100)	3 (100)	29 (100)	

*χ^2 test

Ne postoji statistički značajna razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije u sestrinstvu prema državi (Velika Britanija, SAD, Australija) (χ^2 test p=0,33) (Tablica 9).

Tablica 9. Razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije u Velikoj Britaniji, SAD-u i Australiji

Godina objavljivanja	Broj (%)			Ukupno N(%)	p*
	Velika Britanija	SAD	Australija		
2011.	31(29,8)	12 (26,1)	0	43 (27,9)	0,33
2012.	17 (16,3)	7 (15,2)	1 (25)	25 (16,2)	
2013.	20 (19,3)	17 (36,9)	2 (50)	39 (25,3)	
2014.	17 (16,3)	5 (10,9)	1 (25)	23 (14,9)	
2015.	19 (18,3)	5 (10,9)	0	24 (15,6)	
Ukupno	104 (100)	46 (100)	4 (100)	154 (100)	

*χ^2 test

Ne postoji statistički značajna razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije s obzirom na vrstu rada (χ^2 test p=0,37) (Tablica 10).

Tablica 10. Razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije s obzirom na vrstu rada

Godina objavljivanja	Broj (%) članaka				p*
	Izvorni znanstveni članak	Pregledni članak	Stručni članak	Ukupno	
2011.	1 (5,5)	3 (37,5)	1 (33,3)	5 (17,2)	0,37
2012.	3 (16,7)	2 (25)	0	5 (17,2)	
2013.	8 (44,4)	3 (37,5)	1 (33,3)	12 (41,4)	
2014.	3 (16,7)	0	1 (33,3)	4 (13,8)	
2015.	3 (16,7)	0	0	3 (10,4)	
Ukupno	18 (100)	8 (100)	3(100)	29 (100)	

*χ^2 test

6. RASPRAVA

Pretraživanjem dostupne literature o kliničkoj superviziji u sestrinstvu, može se uočiti kako neki članci daju pregled literature iz toga područja, ali većinom na točno određenu temu, naprimjer evaluacija KS (29), učinkovitost grupne kliničke supervizije u smanjenju stresa (75), organizacija KS u sestrinstvu (36), empirijska istraživanja KS u psihijatrijskoj njezi (15), koncept i definiranje KS (18), administrativna KS (76).

Počevši od samog odabira baza za pretraživanje literature iz kliničke supervizije, većina je autora pretraživala Medline (PubMed) i CINAHL (15,17,34,75,76). Neki su, osim tih baza, pretraživali i PsycINFO (15,34), MEDIC, LINDA (76), Pre-CINAHL, Academic Elite (17).

Može se uočiti kako su autori u dostupnoj literaturi iz baze podataka EBSCO pretraživali bazu CINAHL i PsycINFO, a za ovo su se istraživanje osim baze CINAHL, pretraživale i Health Source-Consumer Edition i Health Source: Nursing/Academic Edition, a nije se pretraživala baza PsycINFO.

Najčešća je ključna riječ koju su koristili za pretraživanje literature 'clinical supervision' (17,34,75). U jednom se slučaju 'clinical supervision' kombinirao s pojmom 'nurse' (17). Također su se koristili pojmovi 'supervision' i 'nursing supervisory' (34).

Zanimljivo je kako je samo jedan autor, u dostupnim člancima koristio MeSH pojam 'Nursing, Supervisory' (34), a niti jedan autor nije koristio pojam iz MeSH tezaurusa 'Organization and Administration' koji je sinonim pojma 'Supervision' (70).

Iz dobivenih se rezultata može uočiti kako su u velikom broju časopisa objavljeni radovi o kliničkoj superviziji u sestrinstvu. Međutim, ako se pozornije prouče rezultati, može se vidjeti kako je čak više od polovice časopisa, njih 29 u tom petogodišnjem razdoblju objavilo samo po jedan članak. Većina ostalih časopisa nije objavila više od deset radova, točnije, samo je u časopisu Practising Midwife objavljeno 20 članaka, a u Journal of Nursing Management 26 članaka.

7. ZAKLJUČAK

Na osnovu provedenog istraživanja može se zaključiti sljedeće:

U svjetskim je sestrinskim časopisima u razdoblju od 2011. do 2015. godine zastupljeno 168 članaka o kliničkoj superviziji, a u hrvatskim sestrinskim časopisima nije zastupljen niti jedan članak. Najveći se broj sestrinskih časopisa, u kojima su objavljeni radovi iz kliničke supervizije u sestrinstvu, nalazi u bazi podataka Medline. Najveći se broj časopisa s radovima iz kliničke supervizije u sestrinstvu publicirao u SAD-u. Putem Akademskoga i Biomedicinskoga konzorcija dostupno je hrvatskoj akademskoj zajednici 29 članaka s cjelovitim tekstom iz kliničke supervizije u sestrinstvu. Ne postoji značajna razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije u sestrinstvu u Velikoj Britaniji, SAD-u i Australiji. Ne postoji značajna razlika u broju cjelovitih tekstova iz kliničke supervizije u sestrinstvu prema vrsti rada.

8. SAŽETAK

Cilj: Ispitati zastupljenost tema iz kliničke supervizije u sestrinstvu u hrvatskim i svjetskim časopisima.

Materijal i metode: Provedeno je retrospektivno predmetno pretraživanje baze podataka Medline, EBSCO i Hrčak. Istraživanje je ograničeno na sestrinske časopise te na razdoblje od 2011. do 2015. godine. Za pretraživanje baza podataka koristile su se ključne riječi iz medicinskog online rječnika MsSH. Dostupnost se radova u cjelovitom obliku pretraživala putem digitalnog arhiva PubMed Central i pretraživača elektroničkih izvora online (PERO). U istraživanje je uključeno 168 članaka te 54 časopisa.

Rezultati: Nije pronađen niti jedan hrvatski časopis u kojemu je objavljen rad o kliničkoj superviziji u sestrinstvu. U 54 svjetska časopisa objavljeno je 168 radova o kliničkoj superviziji u sestrinstvu. U časopisu Journal of Nursing Management je zastupljen trend smanjenja broja objavljenih radova (Cochran – Armitage test $p<0,0001$). U bazi podataka Medline zastupljeno je 43 časopisa. Najveći se broj časopisa publicira u SAD-u, njih 23 (42,5%). Ukupno je dostupno 29 članaka u cjelovitom obliku. OvidSP omogućuje pristup najvećem broju članaka, 18 (62,1%), dok se samo preko sučelja PERO nije pronašao niti jedan članak u cjelovitom obliku. Ne postoji statistički značajna razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije u sestrinstvu prema državi (Velika Britanija, SAD, Australija) (χ^2 test $p=0,33$). Ne postoji statistički značajna razlika u broju objavljenih radova iz kliničke supervizije s obzirom na vrstu rada (χ^2 test $p=0,37$).

Zaključak: Teme iz kliničke supervizije u sestrinstvu nisu zastupljene u hrvatskim sestrinskim časopisima, ali su zastupljene u svjetskim sestrinskim časopisima.

Ključne riječi: baze podataka; klinička supervizija; sestrinstvo.

9. SUMMARY

SHARE OF TOPICS REGARDING CLINICAL SUPERVISION IN NURSING IN NATIONAL AND INTERNATIONAL JOURNALS

Aim: The aim of this paper was to examine the representation of clinical supervision topics in nursing in national and international journals.

Material and methods: Databases Medline, EBSCO and Hrčak were retrospectively researched. The research encompassed nursing journals published from 2011 to 2015. MeSH keywords were used as well. The availability of articles in full text was examined by PubMed Central and with PERO. 168 articles and 54 journals were used in this research.

Results: The topic of clinical supervision in nursing has not been found in any of the papers published in Croatian journals. There were 168 scientific papers about clinical supervision in nursing in 54 international journals. In "Journal of Nursing Management" there is a trend of decreasing number of published scientific papers. (Cochran–Armitage test $p< 0.0001$). In Medline database there are 43 journals. The highest number of journals is published in the USA, 23 of them. Altogether, 29 articles are available in full form. OvidSP enables access to the most of the articles, 18 (62.1%), while through PERO there couldn't have been found any articles in full form. Statistically, there is not any significant difference in the number of published scientific papers on clinical supervision in nursing between countries included in this research (the USA, the UK, Australia) (χ^2 test $p=0.33$). There is not any statistical difference in the number of published scientific papers on clinical supervision in nursing considering the categorisation of the paper (χ^2 test $p=0.37$).

Conclusion: There are not any topics regarding clinical supervision in nursing in national journals in Croatia, but there are some in the international journals.

Keywords: clinical supervision; database; nursing.

10. LITERATURA

1. Anić V, Goldstein I. Rječnik stranih riječi. 2. izd. Zagreb: Novi Liber; 2002.
2. Salvage J. Speaking out. Nurs Times. 1998;94:24.
3. Fowler J. Advancing practice: from staff nurse to nurse consultant. Part 4: using clinical supervision. BJN. 2013;22:941.
4. Lynch L, Happell B, Sharrock J. Clinical supervision: An exploration of its origins and definitions. Int J Psychiatr Nurs Res. 2008;13:1-19.
5. Yegdich T, Cushing A. A historical perspective on clinical supervision in nursing. AUST N Z J MENTAL HEALTH NURS. 1998;7:3-24.
6. Faugier J. Address given at Florence Nightingale Memorial Service. London: Westminster Abbey; 1999.
7. Winstanley J, White E. Clinical supervision: models, measures and best practice. Nurse Res. 2003;10:7-38.
8. Hess A. Psychotherapy supervision: Theory, Research and Practice. New York: John Wiley; 1980.
9. Loganibill C, Hardy E, Delworth U. Supervision: a conceptual model. Counselling Psychologist. 1982;10:3-42.
10. Butterworth T. Breaking the Boundaries: New Endeavours in Community Nursing (inaugural lecture). University of Manchester Department of Nursing. 1988.
11. Butterworth T, Faugier J. Clinical Supervision and Mentorship in Nursing. 1. izd. London: Chapman & Hall; 1992.
12. NHS Management Executive. A Vision for the Future: The Nursing, Midwifery and Health Visiting Contribution to Health and Health Care. 1. izd. London: Department of Health; 1993.
13. Fowler J. Clinical supervision: from staff nurse to nurse consultant. Part 1: What is clinical supervision?. BJN. 2013;22:786.
14. Nursing and Midwifery Council. NMC Nursing and Midwifery Council. Dostupno na adresi: https://www.nmc.org.uk. Datum pristupa: 25.5.2017.
15. Buus N, Gonge H. Empirical studies of clinical supervision in psychiatric nursing: a systematic literature review and methodological critique. IJMHN. 2009;18:250-64.
16. White E, Winstanley J. A randomised controlled trial of clinical supervision: selected findings from a novel Australian attempt to establish the evidence base for causal

relationships with quality of care and patient outcomes, as an informed contribution to mental health nursing practice development. JRN. 2010;15:151-67.

17. Butterworth T, Bell L, Jackson C, Pajnkihar M. Wicked spell or magic bullet? A review of the clinical supervision literature 2001-2007. Nurse Educ Today. 2008;28:264-72.
18. Wright J. Clinical supervision: a review of the evidence base. Nurs Stand. 2012;27:44-9.
19. Handray M. Refining your art and maintaining enthusiasm for nursing-The role of Reflective Clinical Supervision. Aust Nurs Midwifery J. 2015;23:25.
20. Heaven C, Clegg J, Maguire P. Transfer of communication skills training from workshop to workplace: The impact of clinical supervision. PAT EDUC C. 2006;60:313-25.
21. Turner J, Kelly B, Clarke D, Yates P, Aranda S, Jolley D et al. A randomised trial of a psychosocial intervention for cancer patients integrated into routine care: The PROMPT study (promoting optimal outcomes in mood through tailored psychosocial therapies). BMC Cancer. 2011;11:48.
22. Kilcullen N. An analysis of the experiences of clinical supervision on registered nurses undertaking MSc/graduate diploma in renal and urological nursing and on their clinical supervisors. JAN. 2007;16:1029-38.
23. Hyrkas K, Appelqvist-Schmidlechner K, Haataja R. Efficacy of clinical supervision: Influence on job satisfaction, burnout and quality of care. JAN. 2006;55:521-35.
24. Severinsson E. Moral stress and burnout: Qualitative content analysis. NHS. 2003;5:59-66.
25. Wallbank S, Hatton S. Reducing burnout and stress: The effectiveness of clinical supervision. Community Pract. 2011;84:31-5.
26. Botti M, Endacott R, Watts R, Cairns J, Lewis K, Kenny A. Barriers in providing psychosocial support for patients with cancer. Cancer Nursing. 2006;29:309-16.
27. Kenny A, Endacott R, Botti M, Watts R. Emotional toil: Psychosocial care in rural settings for patients with cancer. JAN. 2007;60:663-72.
28. Watts R, Botti M, Hunter M. Nurses' perspectives on the care provided to cancer patients. CANCER NURS. 2010;33:E1-E8.
29. Butterworth T, Bishop V, Carson J. First steps towards evaluating clinical supervision in nursing health visiting. I. Theory, policy and practice development. A review. JCN. 1996;5:127-32.
30. Fowler J. Supporting self and others: from staff nurse to nurse consultant. Part 5: Clinical supervision. BJN. 2011;20:830

31. Flagler S, Loper-Powers S, Spitzer A. Clinical teaching is more than evaluation alone. J NURS EDUC. 1988;27:342-58.
32. Blomberg K, Bisholt B. Clinical group supervision for integrating ethical reasoning: Views from students and supervisors. Nurs Ethics. 2016;23:761-9.
33. Fowler J. Clinical supervision: from staff nurse to nurse consultant. Part 9: models of Implementation. BJN. 2013;22:1261.
34. Dilworth S, Higgins I, Parker V, Kelly Brian, Turner J. Finding a way forward: A literature review on the current debates around clinical supervision. CN. 2013;45:22-32.
35. Cookson J, Sloan G, Dafters R, Jahoda A. Provision of clinical supervision for staff working in mental health services. Mental Health Practice. 2014;17:29-34.
36. Fowler J. The organization of clinical supervision within the nursing profession: A review of the literature. J ADV NURS. 1996;23:471-8.
37. Sloan G,White CA, Coit F. Cognitive therapy supervision as a framework for clinical supervision in nursing: Using structure to guide discovery. J ADV NURS. 2000;32:515-24.
38. Butterworth T, Faugier J, Burnard P. Clinical supervision and mentorship in nursing. 2. izd. London: Stanley Throne;1998.
39. Cutcliffe JR, Butterworth T, Proctor B. Fundemental themes of clinical supervision. 1. izd. London: Routledge; 2001.
40. Power S. Nursing supervision: A guide for clinical practice. 1. izd. London: Sage Publications; 1999.
41. Bond M, Holland S. Skills of clinical supervision: A practical guide for supervisees, clinical supervisors and managers. 1. izd. Buckingham: Open University Press; 1998.
42. Cutcliffe JR, Sloan G. Towards a Consensus of a Competency Framework for Clinical Supervision in Nursing: Knowledge, Attitudes, and Skills. Clin Superv. 2014;33:182-203.
43. Milne D. Evidence-based clinical supervision: Principles and practice. 1. izd. Oxford: BPS Blackwell; 2009.
44. Cutcliffe JR, Hyrkas K, Fowler J. Routledge handbook of clinical supervision: Fundemental international themes. 1. izd. London: Routledge;2010.
45. Chilvers R, Ramsey S. Implementing a clinical supervision programme for nurses in a hospice setting. IJPN. 2009;15:615-9.
46. Cleary M, Freeman A. The cultural realities of clinical supervision in an acute inpatient mental health setting. Issues ment. health nurs. 2005;26:4889-505.

47. Deery R. An action-research study exploring midwives' support needs and the affect of group clinical supervision. Midwifery. 2005;21:161-76.
48. Kenny A, Allenby A. Implementing clinical supervision for Australian rural nurses. NURSE EDUC PRACT. 2013;13:165-9.
49. White E, Winstanley J. Implementation of clinical supervision: Educational preparation and subsequent diary accounts of the practialities involved, from an Australian mental health nursing innovation. J Psychiatr Ment Health Nurs. 2009;16:895-903.
50. Fowler J. Clinical supervision: from staff nurse to nurse consultant. Part 10: prioritising and making time. BJN.2013;22:1322.
51. Fowler J. Clinical supervision: from staff nurse to nurse consultant. Part 2: clarity of terms. BJN. 2013;22:848.
52. Botti M, Endacott R, Watts R, Carins J, Lewis K, Kenny A. Barries in providing psychosocial support for patients with cancer. CANCER NURS. 2006;29:309-16.
53. Green LP, Crisp B. Clinical supervision in child protection for community nurses. Child abuse rev. 2005;14:57-72.
54. Brunero S, Stein-Parbury J. The effectiveness of clinical supervision in nursing: An evidenced based literature review. AJAN. 2008;25:9.
55. Strong J, Kavanagh D, Wilson J, Spence SH, Worall L, Crow N. Supervision practice for allied health professionals within a large mental health service – Exploring the phenomenon. CLINICAL SUPERVISOR. 2004;22:191-210.
56. Lynch L, Hancox K, Happeli B. Clinical supervision for Nurses. 1. izd. Oxford: Wiley-Blackwell; 2008.
57. Blishen M. 'Why we need supervision'. KAI TIAKI NURS NZ. 2016;22:30-1.
58. Koivu A, Saarinen I, Hyrkas K. Who benefits from clinical supervision and how? The association between clinical supervision and the work-related well-being of female hospital nurses. JCN. 2012;21:2567-78.
59. Buus N, Angel S, Traynor M. Psychiatric nursing staff members' reflections on participating in group-based clinical supervision: a semi-structured interview study. IJMHN. 2011;20:95-101.
60. Francke AL, Graaff FM. The effects of group supervision of nurses: A systematic literature review. INT J NURS STUD. 2012;49:1165-79.
61. Dilworth S, Higgins I, Parker V, Kelly Brian, Turner J. Finding a way forward: A literature review on the current debates around clinical supervision. CN. 2013;45:22-32.

62. Winstanley J, White E. The MCSS-26: revision of the Manchester Clinical Supervision Scale usingthe Rasch Measurement Model. J Nurs Meas. 2011;19:160-78.
63. Winstanley J, White E. Manchester Clinical Supervision Scale user guide. Velika Britanija: Julie Winstanley; 2000.
64. Pavičić Lj, Petrak J. Uporaba biomedicinskih online informacijskih izvora (OvidSP) u KBCO-u i MEFOS-u (2005.-2008.). Med Vjesn. 2010;42:83-94.
65. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Ovid – Portal elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. Dostupno na adresi: http://baze.nsk.hr/baza/ovidsp/. Datum pristupa: 1.6.2017.
66. Središnja medicinska knjižnica. Bibliografske baze podataka. Dostupno na adresi: http://ark.mef.hr/baze.htm. Datum pristupa: 1.6.2017.
67. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. EBSCOhost. Dostupno na adresi: http://baze.nsk.hr/baza/ebscohost/. Datum pristupa: 1.6.2017.
68. Srce. Hrčak Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske. Dostupno na adresi: http://hrcak.srce.hr. Datum pristupa: 1.6.2017.
69. U.S. National Library of Medicine. Medical Subject Heading. Dostupno na adresi: https://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/mesh.html. Datum pristupa: 1.6.2017.
70. U.S. National Library of Medicine. MeSH Browser. Dostupno na adresi: https://meshb.nlm.nih.gov/record/ui?ui=D009934. Datum pristupa: 3.6.2017.
71. U.S. National Library of Medicine. MeSH Browser. Dostupno na adresi: https://meshb.nlm.nih.gov/record/ui?ui=D009745. Datum pristupa: 3.6.2017.
72. National Center for Biotechnology Information, U.S. National Library of Medicine. Home – PMC – NCBI. Dostupno na adresi: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/. Datum pristupa: 1.6.2017.
73. Knjižnica IRB-a. PERO: pretraživač elktroničkih izvora online. Dostupno na adresi: http://lib.irb.hr/utility/pero/. Datum pristupa: 1.6.2017.
74. Marušić M i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 5. izd. Zagreb: Medicinska naklada; 2013.
75. Graham WR, Dodds S. The effectiveness of a group approach to clinical supervision in reducing stress: a review of the literature. JCN. 1999;8:338-44.
76. Sirola-Karvinen P, Hyrkas K. Clinical supervision for nurses in administrative and leadership positions: a systematic literature review of the studies focusing on administrative clinical supervision. J Nurs Manag. 2006;14:601-9.

11. ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Ana Budrovac
Rođena: 10.8.1993. u Đakovu
Adresa: Srijemska 128 Osijek, 31000 Osijek
Telefon: 091 734 0996
E-mail: anabud94@gmail.com

Obrazovanje:
2000.-2008. Osnovna škola Budrovci u Budrovcima
2008.-2012. Srednja medicinska škola Osijek
2012.-2015. Sveučilišni preddiplomski studij Sestrinstvo u Osijeku
2015.-2017. Sveučilišni diplomski studij Sestrinstvo u Osijeku

Članstva:
Tajnik u Hrvatskoj Udruzi studenata sestrinstva (HUSS)

Objavljeni radovi:
Bagić G, Budrovac A, Ivandić K, Vinogradac E. Influence of the "Ethics in Nursing" course on the attitudes of the first year students of the Undergraduate Study of Nursing in Osijek. SEEHSJ. 2013;3:35.
Budrovac A, Bagić G, Grcić T, Vinogradac E, Ivandić K, Ukić I. Stavovi medicinskih tehničara i medicinskih sestara KBC-a Osijek o predrasudama prema medicinskim tehničarima. SG/NJ. 2016;21:125-31.

Sudjelovanje na konferencijama i godišnjim skupštinama
7. međunarodna znanstvena konferencija Udine-C grupe u Osijeku, Hrvatska. 19.-21. rujna 2013. godine.
ENSA AGM 2014. Dublin, Irland. 21.-25.10.2014.
Voditeljica radionice na kongresu „Upoznaj me“. Osijek. 4.-6.2.2016.

Volonterski rad
Palijativna skrb pri Domu zdravlja Osijek.

12. PRILOZI

1. Prilog 1. Popis članaka prema časopisima i državama publiciranja časopisa

Prilog 1. Popis članaka prema časopisima i državama publiciranja časopisa

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
SAD	Journal of Nursing Administration	1. Allen SB. The Nurse-Patient Assignment: Purposes and Decision Factors. Journal of Nursing Administration. 2015;45:628-35. 2. Mackoff BL, Glassman K, Budin W. Developing a leadership laboratory for nurse managers based on lived experiences: a participatory action research model for leadership development. Journal of Nursing Administration. 2013;43:447-54. 3. Krugman M, Heggem L, Kinney LJ, Frueh M. Longitudal charge nurse leadership development and evaluation. Journal of Nursing Administration.2013;43:438-46. 4. Murphy LS, Scott ES, Pawlak R. Crossing our quality chasm: heading the case for graduate preparation of nurse managers and leaders. Journal of Nursing Administration. 2013;43:431-3. 5. Eggenberger T. Exploring the charge nurse role: holding the frontline. Journal of Nursing Administration. 2012;42:502-6. 6. Kalisch BJ, Lee KH. Congruence of perceptions among nursing leaders and staff regarding missed nursing care and teamwork. Journal of Nursing Administration. 2012;42:473-7. 7. Patrician PA, Oliver D, Miltner Rs, Dawson M, Ladner KA. Nurturing charge nurses for future leadership roles. Journal of Nursing Administration. 2012;42:461-6. 8. Clancy TR. Staying afloat in a sea of digital waves. Journal of Nursing Administration. 2011;41:52-4.
	Nursing Economics	1. Gilmartin MJ, Nokes K. A Self-Efficacy Scale for Clinical Nurse Leaders: Results of a Pilot Study. Nursing Economics.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		2015;33:133-43.
	Health Care Manager	1. RavangardR, Yasami S, Shokropour N, Sajjadnia Z, Farhadi P. The Effects of Supervisors' Support and Mediating Factors on the Nurses' Job Performance Using Structural Equation Modeling: A Case Study. Health Care Manager. 2015;34:265-76. 2. Farhadi P, Sharifian R, Feili A, Shokrpour N. The effects of supervisiors' supportive role, job stress, and work-familiy conflicts on the nurses' attitudes. Health Care Manager. 2013;32:107-22.
	JOGNN – Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing	1. Morin K, Small L, Spatz DL, Solomon J, Lessard L, Leng SW. Preparing Leaders in Maternal-Child Health Nursing. JOGNN – Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing. 2015;44:633-43. 2. Moller JL. Leadership, accountability, and patient safety. JOGNN – Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing. 2013;42:506-7. 3. Lowe NK. Leadership, accountability, and safety in health care. JOGNN – Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing. 2013;42:247-8.
	CIN: Computers, Informatics, Nursing	1. Oostveen CJ, Braaksma A, Vermeulen H. Developing and testing a computerized decision support system for nurse-to-patient assignment: a multimethod study. CIN: Computers, Informatics, Nursing. 2014;32:276-85.
	The Gerontologist	1. Bowers BJ, Nolet K. Develeping the green house nursing care team: variations on development and implementation. Gerontologist. 2014;54:53-64.
	Worldviews on Evidence-Based Nursing	1. Catallo C, Sidani S. The Self-assessment for Organizational Capacity Instrument for evidence-informed health policy:

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		preliminary reliability and validity of instrument. Worldviews on Evidence-Based Nursing. 2014;11:35-45. 2. McGilton KS, Profetto-McGrath J, Robinson A. Implementing the supportive supervision intervention for registered nurses in a long-term care home: a feasibility study. Worldviewes on Evidence-Based Nursing. 2013;10:238-47. 3. Sandstrom B, Borglin G, Nilsson R, Willman A. Promoting the implemenatation of evidance-based practice: a literature review focusing on the role of nursing leadership. Worldviews on Evidence-Based Nursing. 2011;8:212-23. 4. Bosch M, Halfens RJ, Weijden T, Wensing M, Akkermans R, Grol R. Organizational culture, team climate, and quality management in an important patient safety issue: nosocomial pressure ulcers. Worldviews on Evidence-Based Nursing. 2011;8:4-14.
	Nursing Administration Quarterly	1. Gray LR, Shirey MR. Nurse manager engagement: what it means to nurse managers and staff nurses. Nursing Administration Quarterly. 2013;37:337-45 2. Warshawsky NE, Lake SW, Brandford A. Nurse managers describe their practice environments. Nursing Administration Quarterly. 2013;37:317-25. 3. Simpson RL. Nurse informaticians critical to proving meaningful use. Nursing Administration Quarterly. 2011;35:82-4. 4. Anderson CD, Spengler KL. The pivotal plan: a 3-step approachto decrease staffing costs and improve quality. Nursing Administration Quarterly. 2011;35:44-52. 5. Barkauskas VH, Pohl JM, Tanner C, Onifade TJ, Pilon B. Quality of care in nurse-managed health centers. Nursing

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		Administration Quarterly. 2011;35:34-43 6. Davies A, Chapman Y, Boyd M. Role clarity and clinical governance: keeping irish hospitals effcient and effective. Nursing Administration Quarterly. 2015;39:44-50.
	Nursing Forum	1. Titzer JL, Shirey MR. Nurse manager successiion planning: a concept analysis. Nursing Forum. 2013;48:155-64. 2. Mintz-Binder RD. From frontline nurse managers to academic program directors: research, strategies, and commonalities. Nursing Forum. 2013;48:114-24. 3. Estes BC. Abusive supervision and nursing performance. Nursing Forum. 2013;48:3-16. 4. Hahn JA. Managing multiple generations: scenarios from the workplace. Nursing Forum. 2011;46:119-27.
	Perspectives in Psychiatric Care	1. Sharrock J, Javen L, McDonald S. Clinical supervision for transition to advanced practice. Perspectives in Psychiatric Care. 2013;49:118-25.
	Joint Commission Journal on Quality & Patient Safety	1. Miller A, Buerhaus PI. The changing nature of ICU charge nurses' decision making: from supervision of care delivery to unit resource management. Joint Commission Journal on Quality & Patient Safety. 2013;39:38-47.
	Journal of Nursing Care Quallity	1. Bakkeer D, Keithley JK. Implementing a centralized nurse-sensitive indicator management initiative in a community hospital. Journal of Nursing Care Quallity. 2013;28:241-9. 2. Saladino L, Pickett LC, Frush K, Mall A, Champagne MT. Evaluation of a nurse-led safety program in a critical care unit. Journal of Nursing Care Quality. 2013;28:139-46.
	MCN, American Journal of Maternal Child Nursing	1. Capitulo KL. Developing a transcultural nursing leadership institute in China. MCN, American Journal of Maternal Child Nursing. 2012;37:325-30.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
	Online Journal of Issues in Nursing.	1. Tomajan K. Advocating for nurses and nursing. Online Journal of Issues in Nursing. 2012;17:4. 2. Reid KB, Dennison P. The Clinical Nurse Leader (CNL)(R): point-of-care safety clinician. Online Journal of Issues in Nursing. 2011;16:4.
	Research in Nursing & Health	1. Choi J. Johantgen M. The importance of supervision in relation of CNAs. Research in Nursing & Health. 2012;35:187-99.
	The Journal of cardiovascular nursing	1. Lanuza DM, Davidson PM, Dunbar SB, Hughes S, De Geest S. Preparing nurses for leadership roles in cardiovascular disease prevention. J Cardiovasc Nurs. 2011;26:56-63.
	Journal of Emergency Nursing	1. Carter R. The trauma charge nurse in the pediatric emergency department. Journal of Emergency Nursing. 2011;37:289-91.
	Journal of the American Medical Directors Association	1. Liu LF, Liu WP, Wang JY. Work autonomy of certified nursing assistants in long-term care facilities: discrepant perceptions between nursing supervisors and certified nursing assistants. Journal of the American Medical Directors Association. 2011;12:524-34.
	AAOHN Journal	1. Lukes E. The role of the professional supervisor. AAOHN Journal. 2011;59:57-9.
	Midwifery	1. Henshaw AM, Cllarke D, Long AF. Midwives and supervisors of midwives' perceptions of the statutory supervison of midwifery within the United Kingdom: a systematic review. Midwifery. 2013;29:75-85.
	CONNECT: The World of Critical Care Nursing	1. Hiekkanen S, Ristola E. Development of clinical learning supervision in the neurointensive care unit Helsinki, Finland. CONNECT: The World of Critical Care Nursing. 2014;9:42-3.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
	Journal of Nursing Education Scholarship	1. Henriksen N, Normann HK, Skaalvik MW. Development and Testing of the Norwegian Version of the Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher (CLES+T) Evaluation Scale. Journal of Nursing Education Scholarship. 2012;9:1-15.
	Journal of Nursing Measurement	1. Watson PB, Seaton P, Sims D, Jamieson I, Montier J, White R, i sur. Exploratory Factor Analysis of the Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher Scale (CLES+T). Journal of Nursing Measurement. 2014;22:164-80.
Velika Britanija	Journal of Nursing Management	1. Bernardes A, Cummings G, Gabriel CS, Martinez Evora YD, Gomes Maziero V, Coleman-Miller G. Implementation of participatory management model: analysis from a political perspective. Journal of Nursing Management. 2015;23:888-97. 2. Price L, Duffy K, McCallum J, Ness V. Are theoretical perspectives useful to explain nurses' tolerance of suboptimal care? Journal of Nursing Management. 2015;23:940-4. 3. Matlakala MC, Bezuidenhout MC, Botha AD. Strategies to adress management challenges in larger intensive care units. Journal of Nursing Management. 2015;23:945-53. 4. Meissner E, Radford K. Importance and performance of managerial skills in the Australian aged care sector – a middle managers perspective. Journal of Nursing Management. 2015;23:784-93. 5. Furtado LC, Batista Mda G, Silva FJ. Leadership and job satisfaction among Azorean hospital nurses: an application of the situational leadership model. Journal of Nursing Management. 2011;19:1047-57.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		6. Suhonen M, Paasivaara L. Nurse managers' challenges in project management. Journal of Nursing Management. 2011;19:1028-36. 7. Mefford LC, Alligood MR. Evaluating nurse staffing patterns and neonatal intensive care unit outcomes using Levine's Conservation Model of Nursing. Journal of Nursing Management. 2011;19:998-1011. 8. Sieloff CL, Raph SW. Nursing theory and management. Journal of Nursing Management. 2011;19:979-80. 9. Casida J, Parker J. Staff nurse perceptions of nurse manager leadership styles and outcomes. Journal of Nursing Management. 2011;19:478-86. 10. Patrick A, Laschinger HK, Wong C, Finegan J. Developing and testing a new measure of staff nurse clinical leadership: the clinical leadership survey. Journal of Nursing Management. 2011;19:449-60. 11. Cowden T, Cummings G, Profetto-McGrath J. Leadership practices and staff nurses' intent to stay: a systematic review. Journal of Nursing Management. 2011;19:461-77. 12. Hujala A, Rissanen S. Organization aesthetic in nursing homes. Journal of Nursing Management. 2011;19:439-48. 13. Sorensen EE, Delmar C, Pedersen BD. Leading nurses in dire strats: head nurses' navigation between nursing and leadership roles. Journal of Nursing Management. 2011;19:421-30. 14. Koivu A, Hyrkas K, Saarinen PI. Who attends clinical supervison? The uptake of clinical supervision by hospital nurses. Journal of Nursing Management. 2011;19:69-79. 15. Koivu A, Saarinen PI, Hyrkas K. Stress relief or practice development: varied reasons for attending clinical

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		supervision. Journal of Nursing Management. 2011;19:644-54. 16. Davis C, Burke L. The effectiveness of clinical supervision for a group of ward managers based in a district general hospital: an evaluative study. Journal of Nursing Management. 2012;20:782:93. 17. Severinsson E. Evaluation of the Manchester clinical supervision scale: Norwegian and Swedish versions. Journal of Nursing Management. 2012;20:81-9. 18. Meyer RM, O'Brien-Pallas L, Doran D, Streiner D, Ferguson-Pare M, Duffield C. Front-line managers as boundary spanners: effects of span and time on nurse supervision satisfaction. Journal of Nursing Management. 2011;19:611-22. 19. George V, Haag-Heitman B. Nursing peerreview: the manager's role. Journal of Nursing Management. 2011;19:254-9. 20. Suhonen M, Paasivaara L. Factors of human capital related to project success in health care work units. Journal of Nursing Management. 2011;19:246-53. 21. Hennerby C, Joyce P. Implementation of a competency assessment tool for agency nurses working in an acute paediatric setting. Journal of Nursing Management. 2011;19:237:45. 22. Randle J, Clarke M, Infection control nurses' perceptions of the Code of Hygiene. Journal of Nursing Management. 2011;19:218-25. 23. Selig B. Magnetized in Phoenix: a nurse manager's perspective on the National Magnet Conference. Journal of Nursing Management. 2011;19:160-3.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		24. Brinkert R. Conflict coaching training for nurse managers: a case study of a two-hospital health system. Journal of Nursing Management. 2011;19:80-91. 25. Wiggins MS, Hyrkas K. Achieving excellence in nursing management. Journal of Nursing Management. 2011;19:1-4. 26. Koivu A, Saarinen PI, Hyrkas K. Does clinical supervision promote medical-surgical nurses' well-being at work? A Quasi-experimental 4-year follow-up study. Journal of Nursing Management. 2012;20:401-13.
	Practising Midwife	1. Kenyon C, Hogarth S, Marshall J. Midwifery Basics: Mentorship. 6. Challenges of mentorship. Practising Midwife. 2015;18:36-40. 2. Lewis P, Freemantle D, Ireland J. The loss of midwifery supervision: to mourn or rejoice? Practising Midwife. 2015;18:12-6. 3. Anonymous. NMC scraps statutory supervision of midwives. Practising Midwife. 2015;18:6. 4. Walker E, Marshall J. How mentorship affects the transition from student to qualifield midwife. Practising Midwife. 2015;18:42-5. 5. Jones P, Marshall J. Midwifery Basics: Mentorship. 5. Relationships between university and practice, and the role of the link lecturer. Practising Midwife. 2015;18:38-41. 6. Phillips M, Marshall J. Mentor update and support: what do mentors need from an update?. Practising Midwife. 2015;18:40-3. 7. Samples J, Marshall J. Midwifery Basics: Mentorship: 2. Skills to facilitate learning in clinical practice. Practising Midwife. 2014;17:33-4. 8. Jarvis Y, Marshall J. Midwifery basics mentorship: The role

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		and responsibilities of a midwifery mentor. Practising Midwife. 2014;17:34-6. 9. Leamon J, Way S, Cro S. Supervision of midwives and the 6Cs: exploring how we do what we do. Practising Midwife. 2014;17:41-2. 10. Anonymous. Changes aim to future-proof statutory supervision in Wales. Practising Midwife. 2014;17:8. 11. Calvert S. Midwifery basics: midwifery supervision. Supervision of midwifery practice: the New Zealand context. Practising Midwife. 2014;17:43-6. 12. Jokhi R. Proactive use of supervision. Practising Midwife. 2014;17:31-4. 13. Jokhi R. Midwifery basics: midwifery supervision. 4. Clinical governance. Practising Midwife. 2014;17:30-3. 14. Jokhi R. Midwifery supervision. 3. Local supervising authorities. Practising Midwife. 2013;16:35-8. 15. Jokhi R. Role of the supervisior of midwives. Practising Midwife. 2013;16:35-8. 16. Leamon J, Ireland J. Parting the cloud s: a vision of supervision of midwifery. Practising Midwife. 2013;16:12-4. 17. Davidson S, Raynor M. Supervised practice: a midwife's reflective journey. Practising Midwife. 2012;15:34-6. 18. Lythgoe J, Bacon L. All Change! Supervision in action. Practising Midwife. 2012;15:14-6. 19. Paeglis C. Supervision: a 'fresh eyes' approach. Practicising Midwife. 2012;15:24-6. 20. Kingscott A, Carr N. European Midwives Project: supervison in action. Practising Midwife. 2011;14:18-9.
	Nurse Education in Practice	1. Courtney-Pratt H, Ford K, Marlow A. Evaluating, understanding and improving the quality of clinical

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		placements for undergraduate nurses: A practice development approach. Nurse Education in Practice. 2015;15:512-6. 2. Kenny A, Allenby A. Implementing clinical supervison for Australian rural nurses. Nurse Education in Practice. 2013;13:165-9. 3. Christiansen B, Bjork IT, Havnes A, Hessevaagbakke E. Developing supervision skills through peer learning partnership. Nurse Education in Practice. 2011;11:104-8. 4. Maplethorpe F, Dixon J, Rush B. Participation in clinical supervision (PACS): An evaluation of student nurse clinical supervision facilitated by mental health service users. Nurse Education in Practice. 2014;14:183-7. 5. Carver N, Clibbens N, Ashmore R, Sheldom J. Mental health pre-registration nursing students' experiences of group clinical supervision: A UK longitudinal qualitative study. Nurse Education in Practice. 2014;14:123-9. 6. Lofmark A, Thorkildsen K, Raholm MB, Karin NG. Nursing students' satisfaction with supervision from preceptors and teachers during clinical practice. Nurse Education in Practice. 2012;12:164-9. 7. Cheraghi MA, Jasper M, Vaismoradi M. Clinical nurses' perceptions and expectations of the role of doctorally-prepared nurses: a qualitative study in Iran. Nurse Education in Practice. 2014;14:18-23. 8. Nielsen C, Sommer I, Larsen K, Bjork IT. Model of practical skill performance as an instrument for supervision and formative assessment. Nurse Education in Practice. 2013;13:176-80. 9. Hall-Lord ML, Theander K, Athlin E. A clinical supervision

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		model in bachelor nursing education – Purpose, content and evaluation. Nurse Education in Practice. 2013;13:506-11.
	Nurse Education Today	1. Johnson M, Magnusson C, Allan H, Evans K, Ball E, Horton K, Curtis K. 'Doing the writing' and 'working in parallel': how 'distal nursing' affects delagation and supervison in the emerging role of the newly qualified nurse. Nurse Education Today. 2015;35:29-33. 2. Brown J, Stevens J, Kermode S. Measuring student nurse professional socialisation: the development and implementation of new instrument. Nurse Education Today. 2013;33:565-73. 3. Embo M, Driessen E, Valcke M, Vleuten CPM. Integrating learning assessment and supervison in a competency framework for clinical workplace education. Nurse Education Today. 2015;35:341-6. 4. Bergjan M, Hertel F. Evaluating students' perception of their clinical placements – Testing the clinical learning environment and supervision and nurse teacher scale (CLES+T scale) in Germany. Nurse Education Today. 2013;33:1393-8. 5. Kristofferzon ML, MAYrtensson G, Mamhidir AG, Lafmark A. Nursing students' perceptions of clinical supervision: The contributions of preceptors, head preceptors and clinical lecturers. Nurse Education Today. 2013;33:1252-7. 6. Ashmore R, Carver N, Clibbens N, Sheldon J. Lecturers' accounts of facilitating clinical supervision groups within a pre-registration mental health nursing curriculum. Nurse Education Today. 2012;32:224-8.
	Journal of Advanced Nursing	1. Gonge H, Buus N. Is it possible to strengthen psychiatric nursing staff's clinical supervision? RTC of a meta-

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		supervision intervention. Journal of Advanced Nursing. 2015;71:909-21. 2. Trybou J, Gemmel P, Pauwels Y, Henninck C, Clays E. The impact of organizational support and leader-member exchange on the work-related behaviour of nursing professionals: the moderating effect of professional and organizational identification. Journal of Advanced Nursing. 2014;70:373-82. 3. Batson VD, Yoder LH. Managerial coaching: a concept analysis. Journal of Advanced Nursing. 2012;68:1658-69. 4. Macphee M, Skelton-Green J, Bouthillette F, SuryaprakashN. An empowerment framework for nursing leadership development: supporting evidence. Journal of Advanced Nursing. 2012;68:159-69. 5. Dilworth S, Higgins I, Parker V, Kelly B, Turner J. Examining clinical supervision as a mechanism for changes in practice: a research protocol. Journal of Advanced Nursing. 2014;70:421-30.
	Nursing Management (Harrow)	1. Lloyd C. Protecting maternity services. Nursing Managment (Harrow). 2015;22:14. 2. Bonner G, McLaughlin S. Leadership support for ward managers in acute mental health inpatient settings. Nursing Management (Harrow). 2014;21:26-9. 3. Henderson A, Schoonbeek S, Auditore A. Processes to engage and motivate staff. Nursing Management (Harrow). 2013;20:18-24. 4. Duffin C. Supervisory status will give senior nurses front line role. Nursing Management (Harrow) 2013;20:6-7. 5. Johnson K, Johnson C, Nicholson D, Potts CS, Raiford H, SheltonA. Make an impact with transformational leadership

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		and shared governance. Nursing Management. 2012;43:12-4. 6. Tomlinson J. Exploration of transformational and distributed leadership. Nursing Management (Harrow). 2012;19:30-4. 7. Dean E. Senior staff must have better support to lead their teams. Nursing Management (Harrow). 2012;19:6-7. 8. Castille K, Robinson J. Balancing quality with productivity. Nursing Management (Harrow). 2011;18:14-20.
	Journal of Clinical Nursing	1. Lee EJ, Kim HS, Kim HY. Relationships between core factors of knowledge management in hospital nursing organisations and outcomes of nursing performance. Journal of Clinical Nursing. 2014;23:3513-24. 2. Koivu A, Saarinen PI, Hyrkas K. Who benefits from clinical supervision and how? The association between clinical supervision and the work-related well-being of female hospital nurses. Journal of Clinical Nursing. 2012;21:2567-78. 3. Skaalvik MW, Norman HK, Henriksen N. Clinical learning environment and supervision: experiences of Norwegian nursing students – a questionnaire survey. Journal of Clinical Nursing. 2011;20:2294-304. 4. Bos E, Alinaghizadeh H, Saarikoski M, Kaila P. Validating the 'clinical learning environment, supervision and nurse teacher' CLES+T instrument in primary healthcare settings using confirmatory factor analysis. Journal of Clinical Nursing. 2012;21:1785-8.
	Nursing & Health Sciences	1. Bish M, Kenny A, Nay R. Using participatory action research to foster nurse leadership in Australian rural hospitals. Nursing & Health Sciences. 2013;15:286-91 2. Lindquist I, Johansson I, Severinsson E. Evaluation of

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		process-oriented supervision of student nurses: a Swedish case study. Nursing & Health Sciences. 2012;14:2-7. 3. Das S. Commentary regarding Severinsson E. discovering the value of research supervision. Nursing & Health Sciences 2010; 12: 400-401. Nursing & Health Sciences. 2011;13:9. 4. Dimitriadou M, Papastavrou E, Efstathoiu G, Theodorou M. Baccalaureate nursing students' perceptions of learning and supervision in the clinical environment. Nursing & Health Sciences. 2015;17:236-42.
	International Journal of Mental Health Nursing	1. Dawber C, Reflective Practice groups for nurses: a consultation liaison psychiatry nursing initiative: part 2—the evaluation. International Journal of Mental Health Nursing. 2013;22:241-8. 2. Winstanley J, White E. Nordic translations of the Manchester Clinical Supervison Scale: a rejoinder. International Journal of Mental Health Nursing. 2013;22:190-1. 3. Buus N, Gonge H. Translation of the Manchester Clinical Supervision Scale (MCSS) into Danish and a preliminary psychometric validation. International Journal of Mental Health Nursing. 2013;22:145-53. 4. Gonge H, Buus N. Model for investigating the benefits of clinical supervision in psychiatric nursing: a survey study. International Journal of Mental Health Nursing. 2011;20:102-11. 5. Buus N, Angel S, Trayner M, Gonge H. Psychiatric nursing staff members' reflections on participating in group-based clinical supervision: A semistructured interview study. Journal of Mental Health Nursing. 2011;20:95-101.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
	Issues in Mental Health Nursing	1. Binnie J. Structured reflection on the clinical supervision of supervisees with and without a core mental health professional background. Issues in Mental Health Nursing. 2011;32:584-8. 2. Buus N, Cassedy P, Gonge H. Developing a Manual for Strengthening Mental Health Nurses' Clinical Supervision. Mental Health Nursing. 2013;34:344-9.
	Public Health Nursing	1. Pillay R. The skills gap in nursing management in the South African public health sector. Public Health Nursing. 2011;28:176-85.
	Interantional Nursing Review	1. Yu SY, Ko IS, Lee SM, Park YW, Lee C. A unit-coordinator system: an effective method of reducing inappropriate hospital stays. Interantional Nursing Review. 2011;58:96-102.
	Journal of the American Association of Nurse Practitioners	1. Carney Moore JM, Dolansky M, Hudak C, Kennely I. Care coordination between convenient care clinics and healthcare homes. Journal of the American Association of Nurse Practitioners. 2015;27:262-9.
	BMC Nursing	1. Bos E, Silen C, Kaila P. Clinical supervision in primary health care; experiences of district nurses as clinical supervisors – a qualitative study. BMC Nursing. 2015;14:1-8.
	Nordic Journal of Nursing Research & Clinical Studies /Vard i Norden	1. Froysa KJ, Mollersen A, Alteren J. Etterveiledning – betydning for praksisveiledernes veiledningskompetanse...SUPERVISING ON SUPERVISION – IMPORTANCE OF CLINICAL SUPERVISOR'S COMPETENCE IN SUPERVISION. Nordic Journal of Nursing Research & Clinical Studies /Vard i Norden. 2013;33:23-7 2. Bogosti WB, Solvik E, Engelien RI, Moen OL, Nordhagen

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		SS, Struksnes S, i sur. Strengthened Supervision during clinical practice in nursing education (SVIP). Nordic Journal of Nursing Research & Clinical Studies /Vard i Norden. 2013;33:56-60.
	International Journal of Nursing Studies	1. Vizcaya-Moreno M, Perez-Canaveras RM, De Juan J, Saarikoski M. Development and psychometric testing of the clinical learning environment, supervision and nurse teacher evaluation scale (CLES+T): The Spanish version. International Journal of Nursing Studies. 2015;52:361-7. 2. Witte N, Labeau S, Keyzer W. The clinical learning environment and supervision instrument (CLES): Validity and reliability of the Dutch version (CLES+NL). International Journal of Nursing Studies. 2011;48:568-72.
	Mental Health Practice	1. Cookson J, Sloan G, Dafters R, Jahoda A. Provision of clinical supervision for staff working in mental health services. Mental Health Practice. 2014;17:29-34. 2. Ross M. Implementing clinical supervision in mental health practice. Mental Health Practice. 2013;17:34-9 3. Grant A. Supervision in Clinical Practice. Mental Health Practice. 2011;14:8.
	Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing	1. Long CG, Harding S, Payne K, Collins L. Nursing and health-care assistant experience of supervision in a medium secure psychiatric service for women: implications for service development. Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing. 2014;21:154-62. 2. Banks D, Clifton AV, Purdy MJ, Crawshaw P. Mental health nursing and the problematic of supervision as a confessional act. Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing. 2013;20:595-600. 3. Fothergill A, Lipp A. A guide to critiquing a research paper

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		on clinical supervision: enhancing skills for practice. Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing. 2014:21:834-40. 4. Sloan G, Grant A. A rationale for a clinical supervision database for mental health nursing in the UK. Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing. 2012;19:466-73.
	British Journal of Midwifery	1. Gregory C. Bridging the void with supervision: A collaboration between supervison, education and clinical practice. British Journal of Midwifery. 2014;22:508-12.
Australija	Women & Birth: Journal of the Australian College of Midwives	1. Calvert I. Support for midwives- a model of professional supervision based on the recertification programme for midwives in New Zealand. Women & Birth: Journal of the Australian College of Midwives. 2014;27:145-50.
	Queensland Nurse	1. Rich A. Performance management. Queensland Nurse. 2013;32:34-5.
	Australian Critical Care	1. Cross WM, Moore AG, Sampson T, Kitch C, Ockerby C. Implementing clinical supervison for ICU Outreach Nurses: a case study of their journey. Australian Critical Care. 2012;25:263-70.
	Contemporary Nurse: A Journal for the Australian Nursing Profession	1. Dilworth S, Higgins I, Parker V, Kelly B, Turner J. Finding a way forward: A literature review on the debates around clinical supervision. Contemporary Nurse: A Journal for the Australian Nursing Profession. 2013;45:22-32.
Kanada	Canadian Nurse	1. Brazeau L. Stories and voices that inspire. Canadian Nurse. 2013;109:2. 2. Fry B. Get the job done: straight talk about scope of practice. Canadian Nurse. 2013;109:32-3. 3. Fortier J. More time for care. An innovative program more time transforms wards by reducing clutter and cutting time-wasting activities for nurses. Canadian Nurse. 2012;108:22-4.

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
	Nursing leadership (Toronto, Ont)	1. Scott SD, VandenBeld B, Cummings CG. Optimizing clinical environments for knowledge translation: strategies for nursing for nursing leaders. Nursing leadership (Toronto, Ont). 2011;24:73-85. 2. Cummings G. The call for leadership to influence patient outcomes. Nursing leadership (Toronto, Ont). 2011;24:22-5.
Italija	Assistenza Infermieristica e Ricerca:Air	1. Laquintana D. Should nurses be managed by doctors or nurses? Assistenza Infermieristica e Ricerca:Air. 2015;34:93-6. 2. Stringhetta F, Dal Ponte A, Palese A. The evolution of nursing shorrtage and strategies to face it: a longitudinal study in 11 hospitals. Assistenza Infermieristica e Ricerca:Air. 2012;31:200-6 3. Palese A, Bresciani F, Brutti C, Chiari I, Fontana L, Fronza O, i sur. Health projects managed by Nursing Coordinators: an analysis of contents and degree of success. Assistenza Infermieristica e Ricerca:Air. 2012;31:177-83.
	Professioni Infermieristiche	1. Brundu T, Pinna R, Nonnis M, Pedditzi ML. The graduate, the head nurse and the nursing supervisor. A descriptive study of the competence of recent graduates. Professioni Infermieristiche. 2015;68:44-51.
Slovenija	Obzornik Zdravtsvene Nege	1. Sotirov D, Zeleznik D. Stress analysis and knowledge of clinical supervision among employees in health care centre Novo mesto and general hosiptal Novo mesto. Obzornik Zdravtsvene Nege. 2011;45:23-9.
Francuska	Soins; La Revue de Reference Infirmiere	1. Le Bec M, Serre V, Rondier P, De Montleau F. Head nurse at Kabul millitary hospital. Soins; La Revue de Reference Infirmiere. 2014;788:31-3.
Švicarska	Krankenpflege – Soins Infirmiers	1. Dorogi Y, Ferrari P, Morgan C, Jaunin P, Tena J. Case management of transition. Journey into the heart of a

Država publiciranja časopisa	Časopis	Članak
		supervison. Krankenpflege – Soins Infirmiers. 2012;105:48-51.
Danska	Klinisk Sygepleje	1. Niels B, Henrik G. Participation and benefits of clinical supervision of psychiatric nursing staff. Klinisk Sygepleje. 2012;26:35-48.